

דף הלימוד מוקדש לרפואתה השלמה והמהירה של לאה פיגה בת ספיסיה

"על הפרק"

מפגש מחודש עם התנ"ך

שופטים פרקים ה'-ו'

בפרק ה' אנו פוגשים בשירת דבורה - אחד מפרקי השירה הגדולים בתנ"ך. השירה מאירה באור נוסף את מלחמת דבורה וברק שתוארה בפרק הקודם. בפרק ו מתחילה תקופת הנהגתו של גדעון שמתוארת בהרחבה גם בפרקים הבאים.

"וַיִּקְרָאוּ בְּסֵפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים" < בקיאות

פרק ה'

1 שירת דבורה פותחת בתיאור הופעת ה' (פסוקים א-ה). תיאור דומה מופיע בחבקוק ג, ג-ח ובתהילים יח, ז-טז. איזו משמעות נותנת השירה למלחמת סיסרא לאור תיאורים אלו? כיצד מחזקים פסוקים ד, כג; ה, כ את רעיון זה?

2 בפסוקים יד-יח דבורה גוערת בשבטים שלא השתתפו במלחמה ומברכת את השבטים שיצאו להלחם. בדקו לאיזה קבוצה משתייך כל שבט וחשבו מה ניתן ללמוד מכך על הקשרים בין השבטים בתקופת השופטים? האם בפרק ד נושא זה עולה לדיון? מה יכולה להיות הסיבה לכך?

3 א) בשירת דבורה מוזכרות שלוש דמויות נשיות. כל אחת פועלת במרחב אחר: אוהל, שדה מלחמה, חלון. כיצד המרחבים השונים מבטאים את תפקידיהן המיוחדים של הנשים בסיפור?

ב) קראו את פסוקים ד, יח-יט ופסוקים ה, כד-כז, מה טיב מערכת היחסים בין יעל וסיסרא? אלו מילים בפסוקים מחזקות ההתרשמות הזו.

פרק ו'

4 א) כיצד דברי גדעון בפסוק יג מהווים תשובה לתוכחת הנביא בפסוק ח-י?

ב) לאור השאלה הקודמת, מדוע גדעון לא מזהה את האיש כמלאך ה'?

5 "וַיִּבְנוּ שָׁם גְדַעוֹן מִזְבֵּחַ לַה', וַיִּקְרָא-לוֹ ה' שְׁלוֹם; עַד, הַיּוֹם הַזֶּה עוֹדֵנּוּ, בְּעֶפְרַת אָבִי הָעֶזְרִי" (כד) "וַיֹּאמְרוּ אֲנָשֵׁי הָעִיר, אֶל-יֹאשָׁשׁ, הוֹצֵא אֶת-בְּנֵיךָ, וְיָמַת. כִּי נָתַן אֶת-מִזְבֵּחַ הַבַּעַל, וְכִי כָרַת הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר-עָלְיוֹ" (ל). מהו התהליך שעובר גדעון? האם העם עובר תהליך מקביל?

6 בפרק ו מופיעים שלושה אותות (פסוקים יז-כב ופסוקים לו-מ) שמגיעים בעקבות יוזמתו ובקשותיו של גדעון. מה פשר הבקשה החוזרת של האותות? מה היא מלמדת על גדעון?

מכון תורני לנשים ע"ש שרה בת יצחק יעקב רענגרט
The Sodie Rennet Women's Institute for Torah Studies

המרכז ללימודי תנ"ך

התכנית העולמית המקוונת ללימוד שבועי של נביאים וכתובים

perk.matan@gmail.com • טל': 02-5944555

© כל הזכויות שמורות. המרכז ללימודי תנ"ך. מתן ירושלים

”מִפְּנֵי וְשׁוֹם שְׂכָל” < עיון

7 “ותשר דבורה וברק בן אבינעם” (ה,א). יש אי-התאמה במין ובמספר בין הפועל ביחיד נקבה (“ותשר”) לנושא שמופיע ברבים (“דבורה וברק בן אבינעם”). תופעה זו חוזרת בתנ”ך מספר פעמים ראשונה: בראשית לא,ד; במדבר יב,א. להסבר העניין עיינו בפירוש הרד”ק לשופטים ה,א: “כי דבורה עיקר המעשה; וכן ‘ותדבר מרים ואהרון’ (במדבר יב,א).”

8 “ויאמר אליו בן אד-ני, בְּמָה אוֹשִׁיעַ אֶת-יִשְׂרָאֵל; הֲנָה אֶלְפֵי הַדָּל בְּמִנְשָׁה, וְאֲנֹכִי הַצֶּעִיר בְּבֵית אָבִי” (ו,טו). גדעון אינו המנהיג היחיד שסירב לקבל על עצמו את עול המנהיגות. במה שונה ובמה דומה סירובו של גדעון למנהיגים אחרים שסרבו לתפקיד? (משה: שמות פרקים ג-ד; ירמיהו: ירמיהו א,ד-י)

”וַיְבִינוּ בַּמִּקְרָא” < הרחבה

”בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקְפָה וַתִּיבַב אִם סִיסְרָא בְּעַד הָאֲשָׁנָב מְדוּעַ בִּשְׁשׁ רַכְבּוֹ לְבֹא מְדוּעַ אַחֲרוֹ פְּעָמֵי מִרְכְּבוֹתָיו” (שופטים ה,כח)

במארגסלאן-טאש (סוריה) נמצאה לוחית שנהב מהמאה השמינית לפנה”ס בה נראית אישה המביטה מבעד לחלון. השנהב, העשוי מחטי פילים, נחשב בעת העתיקה לחומר רב ערך, ממש כמו הזהב, ושימש בין היתר לקישוט רהיטים. בלוחית נראית אישה עומדת ליד מעקה עמודים נמוך, שסביבו מסגרת של שלושה משקופים נסוגים, היוצרים מעין חלון. ראשה של האישה מעוטרת בתסרוקת באורך הכתפיים ועל קדמת מצחה עיטור. פריט זה, שזכה לכינוי “אישה בחלון”, נמצא מאוחר יותר באתרים נוספים כמו נמרוד (כלח הקדומה) בירת אשור ובשומרון בירת ממלכת ישראל. מוטיב זה של אישה חשובה העומדת בחלון היה כנראה בעל משמעות מיוחדת. בתנ”ך מתוארות שלוש נשים העומדות ומביטות מן החלון: אם סיסרא (שופטים ה,כה) מיכל בת שאול, (שמואל ב, ו,טז), והמלכה איזבל הצידונית (מלכים ב, ט,ל). שלושתן הן מלכות בנות מלכים העומדות וצופות בהתרחשות משמעותית, ובמעמד זה פותחות בדו-שיח, שהוא השלב האחרון בדרך לסופן הטרגי.

באדיבות מוזיאון ארצות המקרא ירושלים

מתן ורחמי

מכון תורני לנשים ע"ש שרה בת יצחק יעקב רענגרט
The Sodie Rennet Women's Institute for Torah Studies

המרכז ללימודי תנ”ך

התכנית העולמית המקוונת ללימוד שבועי של נביאים וכתובים

02-5944555 • טל: perek.matan@gmail.com

© כל הזכויות שמורות. המרכז ללימודי תנ”ך. מתן ירושלים